

Beckova edice komentované zákony

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Komentář

**doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.
doc. JUDr. Ivana Štenglová
prof. JUDr. Jan Dědič
a kolektiv**

2. vydání

Vzor citace:

Havel, B., Štenglová, I., Dědič, J. a kol. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2025, 550 s.

Bibliografické informace Národní knihovny České republiky. Národní knihovna České republiky uvádí tuto publikaci v České národní bibliografii. Podrobné bibliografické údaje jsou k dispozici na internetu na adrese <https://www.nkp.cz/>.

Vydáním této knihy jsme
společně s tiskárnou FINIDR
zasadili jeden nový strom.

Komentář zpracovali Mgr. Pavel Bernard, JUDr. Filip Čileček, prof. JUDr. Jan Dědič, Mgr. Jiří Gaňo, doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D., doc. JUDr. Jan Lašák, Ph.D., LL.M., doc. JUDr. Ivana Štenglová

Vydalo Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., v Praze roku 2025

Jungmannova 750/34, 110 00 Praha 1, beck@beck.cz

Odpovědná redaktorka Mgr. Ladislava Janková

Vydání druhé

Sazba: SV, spol. s r. o., Praha

Tisk: Finidr, s. r. o.

© Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., 2015

ISBN 978-80-7400-978-5

O autorech

Mgr. Pavel Bernard je od roku 2007 notářem v Brně, absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, byl dlouholetým předsedou Legislativní komise prezidia Notářské komory České republiky, od roku 2015 je viceprezidentem Notářské komory České republiky.

JUDr. Filip Cileček je předsedou senátu Nejvyššího soudu ČR. Absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně (Mgr., 1996), rigorózní zkoušku složil na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (2011). Po krátké praxi ve státní správě působí od roku 1997 v justici, nejprve u Krajského obchodního soudu v Ostravě, poté jako soudce u Okresního a Krajského soudu v Ostravě. Soudcem Nejvyššího soudu se stal 1. 4. 2009. Od roku 2010 předsedou senátu Nejvyššího soudu v Brně, působil nejprve v soudním oddělení 29. Od roku 2017 je řídícím předsedou soudního oddělení 27, které se specializuje na právo právnických osob a právo cenných papírů a kapitálového trhu. V rozhodovací praxi se zabývá právem právnických osob, zejména spolkovým a fundačním právem, dále právem korporacím (právem obchodních společností a družstev). Jeho oborem je taktéž procesní právo (s důrazem na řízení ve věcech právnických osob a ve věcech veřejných rejstříků). V justiční praxi se při rozhodování agendy incidenčních sporů dlouhodobě zabýval taktéž i konkursním a insolvenčním právem. Pedagogicky se podílí na dalším vzdělávání soudců, věnuje se přednáškové činnosti a publikuje v odborných periodikách. Je spoluautorem komentáře k zákonu o obchodních korporacích a k zákonu o veřejných rejstřících.

Prof. JUDr. Jan Dědič působí na VŠE v Praze a je partnerem Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o. Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, v roce 1995 byl jmenován vysokoškolským profesorem. Vedle členství v České advokátní komoře je předsedou rozkladové komise ČNB, členem Legislativní rady vlády, rozhodcem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR a členem redakční rady tří odborných časopisů. Jako spoluautor se podílel na vzniku řady obchodněprávních předpisů. Je autorem nebo spoluautorem mnoha odborných publikací (učebnic, monografií, komentářů) i článků v odborných časopisech.

Mgr. Jiří Gaňo v letech 2007–2014 působil v legislativním odboru Ministerstva spravedlnosti ČR. Podílel se na celé řadě právních předpisů v oblasti soukromého práva. Přípravoval prováděcí předpisy k zákonu o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a spolupracoval na vývoji informačního systému obchodního rejstříku. V současné době působí na odboru vládní

legislativy Úřadu vlády ČR a je místopředsedou pracovní komise Legislativní rady vlády pro soukromé právo.

Doc. JUDr. Bohumil Havel, PhD. je vedoucím katedry obchodního práva PF UK, působí jako vědecký pracovník v Ústavu státu a práva AV ČR a současně jakožto of counsel v PRK Partners. Byl hlavním zpracovatelem zákona o obchodních korporacích a členem rekodifikační komise. Je členem redakční rady časopisu Právnik, Obchodněprávní revue a Časopis pro právní vědu a praxi. Publikuje v ČR i v zahraničí. Je členem Legislativní rady vlády.

Doc. JUDr. Jan Lasák, PhD., LL.M. je advokátem spolupracujícím se společností Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o., odborným asistentem na katedrách obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a soukromého práva a civilního procesu Právnické fakulty UPOL. Absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity (Mgr. 2008, JUDr. 2010), Fakultu sociálních studií Masarykovy univerzity (Bc.) a coby Lawrence A. Wien Fellow též Columbia University v New Yorku (LL.M. 2010). Ze zahraničních studijních pobytů lze zmínit pobyt na John Marshall Law School v Chicagu, Central European University v Budapešti nebo Humboldt-Universität v Berlíně. V letech 2008 a 2009 působil jako asistent předsedkyně Nejvyššího soudu. Je členem redakce časopisů Jurisprudence a Obchodní právo.

Doc. JUDr. Ivana Štenglová byla do konce roku 2012 předsedkyní senátu Nejvyššího soudu ČR. Nyní působí jako pedagožka Vysoké školy CEVRO a Právnické fakulty UK. Podílela se na přípravě zákona o obchodních korporacích a nového občanského zákoníku. Je autorkou a spoluautorkou řady knih a článků, zejména komentáře k obchodnímu zákoníku (s kolektivem autorů), který vyšel ve třinácti vydáních, komentáře k zákonu o obchodních korporacích, několika učebnic v oblasti obchodního práva a monografií Akciové společnosti (s kolektivem autorů), která vyšla za účinnosti obchodního zákoníku v sedmi vydáních, a znovu za účinnosti zákona č. 90/2012 Sb., Smlouvy ve výstavbě, Stavební právo, Společnost s ručením omezeným (s M. Bartošikovou), a Obchodní rejstřík po novele. Je členkou Legislativní rady vlády, členkou představenstva společnosti pro stavební právo, členkou redakční rady Bulletinu Stavební právo, členkou redakční rady časopisů Obchodněprávní revue a Právní rozhledy. V rámci Právníka roku 2013 byla uvedena do právnické síně slávy.

Předmluva k 1. vydání

Po dlouhém legislativním procesu nabyla na počátku roku 2014 účinnosti rekodifikace soukromého práva, tedy zejména občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích. I přes navazující diskuse o té či oně jejich změně zákony platí a staly se součástí rutinní právní praxe, a tak i našich životů. Součástí navazujících změn práva bylo mj. také přijetí zákona o veřejných rejstřících, coby zákona v podstatě technického rázu. Jeho účelem je promítnout do praxe myšlenku občanského zákoníku, že právnické osoby by měly být evidovány v rejstřících, které budou dostupné veřejnosti, a budou tak garantovat publicitu v nich uvedených skutečností a listin. Světlo světa tak spatřil zákon, který sjednocuje a standardizuje jednotlivé veřejné rejstříky, byť se logicky vždy inspiroval v úpravě a fungování rejstříku obchodního, tedy rejstříku nejobsáhlejšího. Současně se v něm také promítla jedna z revolučních změn úpravy spolkového práva, totiž přesunutí spolkového rejstříku z rukou exekutivy do rukou soudu.

Autorský kolektiv je složen z těch, kdo se podíleli nejen na tvorbě tohoto zákona, ale také na celkové rekodifikaci soukromého práva, což podle nás dává možnost širšího vhledu do materiálního zázemí světa registrovaných osob. Současně se autoři snažili materii diskutovat nejen navzájem, ale také s jinými soudci, advokáty, vyššími soudními úředníky a dalšími právními praktiky, a identifikovat tak problémy, které rejstříkový zákon přináší. Zda se jim podařilo zachytit a osvětlit alespoň některé z těchto problémů, nechť laskavě posoudí čtenář.

Autoři děkují JUDr. Květě Svárovské z Nakladatelství C. H. Beck za její trpělivost a redakci celé knihy. Autoři jsou si současně vědomi, že již vyšel komentář k rejstříkovému zákonu od jiných autorů, ale jeho text bohužel vzhledem k vydání této knihy zohlednit nemohli; učiní tak případně v dalším vydání.

Praha, listopad 2014

Za autorský kolektiv Bohumil Havel

Předmluva k 2. vydání

Život a praxe veřejných rejstříků nabyly po rekodifikaci soukromého práva značného významu a více a více se zdůrazňuje jejich význam nejen pro vznik právnických osob, ale také pro jejich seznatelnost a transparentnost. Snad zejména pro náběh a rozšíření spolkového rejstříku můžeme v praxi pozorovat širší zájem o fungování veřejných rejstříků, a to i mimo svět zatím dominujících podnikatelských subjektů. Veřejné rejstříky společně s dalšími veřejnými evidencemi tvoří nejen významný základ právního fungování právnických osob, ale také tkví v samotném základu důvěry veřejnosti v jinak neživoucí právnické osoby.

Komentář, jehož druhé vydání držíte v rukou, reaguje na postupné výzvy, které právní praxe přináší, kriticky zohledňuje publikované odborné názory, zkoumá relevantní judikaturu a snaží se hledat odpovědi i tam, kde zatím nejsou. Autoři jsou samozřejmě lidé, proto zkoumají jen to, co je napadne, co se v praxi vyjeví či co lze s rozumnou mírou očekávání ze zákona abstrahovat. Nedávají odpovědi na vše, takže jistě i nadále bude možné místy zvolat, že komentář končí tam, kde začíná problém, věříme však, že jsme tuto množinu významně zmenšili či že nabízíme obecné úvahy, které lze při řešení konkrétního případu využít.

Vývojem času a koncepčně sporným zásahem veřejné moci do regulace civilního práva byla mezi veřejné rejstříky vložena evidence svěřenských fondů. Ačkoliv je konstitutivní zápis svěřenských fondů do evidence světoovou anomálií, komentář přistupuje k výkladu relevantních pravidel bez předpojatosti a hledá aplikačně rozumné řešení, které využití a život svěřenských fondů nevhodně nenaruší.

Konečně, komentář tradičně věnuje pozornost také procesním aspektům rejstříkového řízení, nicméně protože praxe využívá možnosti přímého zápisu notářem, významná pozornost je věnována právě těmto způsobům zápisu. Ukazuje se, že velká část zápisů a jejich změn dnes běží právě touto cestou, což klade velký důraz jak na notáře a jejich roli, ale také to pomáhá standardizaci trhu.

Autorský kolektiv věří, že i druhé vydání komentáře pomůže nejen praxi, ale také podpoří výkladové ustálení jednotlivých pravidel zákona. Současně děkuje Mgr. Ladislavě Jankové z Nakladatelství C. H. Beck za redakci celé knihy, kterou byla zajištěna vnitřní konsistence a srozumitelnost předkládaného komentáře.

Za autorský kolektiv
Bohumil Havel

Obsah

O autorech	V
Předmluva k 1. vydání	VII
Předmluva k 2. vydání	IX
Jednotlivé části komentáře zpracovali	XIII
Seznam použitých zkratk	XV

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Část první. Veřejné rejstříky právnických a fyzických osob (§ 1 až 74)	1
Hlava I. Předmět úpravy a její základní principy (§ 1 až 10)	1
Hlava II. Návrh na zápis (§ 11 až 24)	38
Hlava III. Veřejné rejstříky a skutečnosti do nich zapisované (§ 25 až 65)	59
Díl 1. Skutečnosti zapisované do veřejného rejstříku (§ 25)	59
Díl 2. Spolkový rejstřík (§ 26 až 30)	64
Díl 3. Nadační rejstřík (§ 31 až 34a)	73
Díl 4. Rejstřík ústavů (§ 35 až 38a)	79
Díl 5. Rejstřík společenství vlastníků jednotek (§ 39 až 41)	83
Díl 6. Obchodní rejstřík (§ 42 až 51)	85
Díl 7. Rejstřík obecně prospěšných společností (§ 52 až 54)	175
Díl 8. Přeměna právnické osoby (§ 55 až 64)	177
Díl 9. Zápis zrušení a likvidace právnické osoby a dalších skutečností (§ 65)	258
Hlava IV. Evidence svěřenských fondů (§ 65a až 65g)	283
Hlava V. Sbírka listin (§ 66 až 74)	313
Část druhá. Řízení ve věcech veřejného rejstříku (§ 75 až 107)	397
Část třetí. Zápis notářem (§ 108 až 118)	481
Část čtvrtá. Řízení ve věcech evidence svěřenských fondů a zápis notářem (§ 118a)	501
Část pátá. Společná, přechodná a závěrečná ustanovení (§ 118b až 118j)	505
Část šestá. Společná, přechodná a závěrečná ustanovení (§ 119 až 130)	507
Věcný rejstřík	527

dne 24. 6. 2008, sp. zn. 29 Cdo 1759/2008, ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 27 Cdo 2409/2019, nebo ze dne 24. 11. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2580/2021). Pokud jsou údaje o zapisovaných skutečnostech sporné a bude třeba provést dokazování, návrh musí být zamítnut.

Je dovozováno, že aktivní legitimaci k podání návrhu na zápis „jiné skutečnosti“ podle § 25 odst. 1 písm. j) má pouze zapsaná osoba (např. VS v Praze sp. zn. 9 Cmo 120/2023), nicméně to v určitých případech nebrání postupu podle § 101 odst. 2 – Nejvyšší soud např. dovodil, že je-li odvolaný jednatel (dovatel) oprávněn domáhat se změny zápisu v případě svého výmazu z obchodního rejstříku, musí mu též svědčit oprávnění domáhat se změny (výmazu) zápisu důvodů, pro něž byl z obchodního rejstříku vymazán, resp. v případě odvolání z funkce jednatele valnou hromadou i důvodů, pro které měl být odvolán (usnesení NS ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 27 Cdo 1744/2022).

§ 12 [Doložení souhlasu]

Navrhovatel podle § 11 současně s návrhem na zápis doloží souhlas osob, které se podle tohoto nebo jiného zákona zapisují v rámci zápisu osoby, ledaže takovýto souhlas plyne z jiných k návrhu na zápis dokládajících listin; u výmazu osoby zapsané v rámci zápisu právnické osoby se souhlas nevyžaduje. Není-li souhlas těchto osob udělen prohlášením osvědčeným veřejnou listinou, musí být jejich podpis na listině o udělení souhlasu úředně ověřen.

Související ustanovení: § 2 odst. 2 a 4, § 3, 6, 8, 10, § 11 odst. 3, § 25 odst. 2, § 66, 68

Související předpisy: § 7, § 121 odst. 1 a 2, § 126 odst. 1, § 155, § 177 odst. 1, § 185, § 318 odst. 2, § 423, 429, § 503 odst. 1, § 1322 odst. 1, § 2180 odst. 1, § 2183, § 2350 odst. 1, § 2357 ObčZ; § 122, § 132 odst. 1, § 216 odst. 2, § 239 odst. 1, § 384 odst. 1, § 385 odst. 1, § 464 odst. 1 a 2, § 467 odst. 1, § 777 odst. 5 ZOK; § 29 odst. 1 až 5 ObchZ; § 16 ÚrProd; InSVS; vyhláška č. 360/2023 Sb., o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy

Související předpisy EU: směrnice 209/101/ES

Z literatury: Štenglová, I., Havel, B., Čileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020; Lasák, J., Dědič, J., Pokorná, J., Čáp, Z. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021; Holejšovský, J. Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy. Praha: C. H. Beck, 2003; Mates, P., Šemík, K. Nad zákonem o veřejných rejstřících aneb nihil novi sub sole. Bulletin advokacie, 2014, č. 1; Hampel, P., Walder, I. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023

Je logické, že zásadně nelze nikoho bez jeho souhlasu do veřejného rejstříku zapsat. To se týká všech případů řízení zahájených na návrh, ať již se zapisuje člen orgánu, společník nebo třeba prokurista. Obdobně s dosavadní právní úpravou se nicméně nepředpokládá, že souhlas musí být udělen specificky, ale postačí, bude-li plynout z jiných doložených listin (např. notářský zápis o projektu přeměny, čestné prohlášení apod.). Pokud bude určitá osoba vymazávána, její souhlas s výmazem se nepožaduje, nicméně vždy bude muset být doložen potřebnými listinami (odvolání, resignace apod.). Je-li podle § 101 odst. 2 dovolatel oprávněn domáhat se změny zápisu v případě svého výmazu z obchodního rejstříku, musí mu též svědčit oprávnění domáhat se změny zápisu důvodů, pro něž byl z obchodního rejstříku vymazán, resp. v případě odvolání z funkce jednatele valnou hromadou, i důvodů, pro které měl být odvolán (usnesení NS ze dne 25. 1. 2023, sp. zn. 27 Cdo 1744/2022).

Souhlas se nevyžaduje také tehdy, je-li řízení zahájeno z moci úřední (např. zápis likvidátora určeného soudem podle § 191 ObčZ).

Forma souhlasu je nastavena minimálně na úředně ověřený podpis, ledaže je potřebné prohlášení obsaženo v notářském zápisu. Plyne z toho tedy to, že i kdyby se konkrétní právní jednání mělo činit jen písemně, ale bylo-li by v něm obsaženo souhlasné prohlášení, musí být podpis souhlasících vždy minimálně úředně ověřen. To nemění nic na formě pro ostatní jednání v listině. Např. souhlas společníka s. r. o. bude třeba předložit i v případě, že se převádí kmenový list, byť samotná převodní smlouva nemusí být písemná.

Specifickou úpravu o odborových organizacích srov. v komentáři k § 121 odst. 3.

Předpoklady zápisu

§ 13 [Čestné prohlášení zapisované osoby]

Způsobilost být členem orgánu právnické osoby se dokládá čestným prohlášením osoby, která má být zapsána.

Související ustanovení: § 2 odst. 2 a 4, § 3, 6, 8, 10, § 11 odst. 3, § 25 odst. 2, § 66, 68

Související předpisy: § 7, § 121 odst. 1 a 2, § 126 odst. 1, § 152, 153, 155, § 177 odst. 1, § 185, § 318 odst. 2, § 423, 429, § 503 odst. 1, § 1322 odst. 1, § 2180 odst. 1, § 2183, § 2350 odst. 1, § 2357 ObčZ; § 46, 46a, 63 a násl., § 122, § 132 odst. 1, § 216 odst. 2, § 239 odst. 1, § 384 odst. 1, § 385 odst. 1, § 464 odst. 1 a 2, § 467 odst. 1, § 777 odst. 5 ZOK; § 29 odst. 1 až 5 ObchZ; § 16 ÚrProd; InSVS; vyhláška č. 360/2023 Sb., o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy

Související předpisy EU: směrnice 209/101/ES; směrnice (EU) 2019/1151

Z literatury: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020; Lasák, J., Dědič, J., Pokorná, J., Čáp, Z. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021; Holejšovský, J. Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy. Praha: C. H. Beck, 2003; Mates, P., Šemík, K. Nad zákonem o veřejných rejstřících aneb nihil novi sub sole. Bulletin advokacie, 2014, č. 1; Hampel, P., Walder, I. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci světských fondů. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023; Dědič, J., Štenglová, I. Způsobilost k výkonu funkce člena voleného orgánu obchodní korporace po novele ZOK k 1. 7. 2023. Právní rozhledy, 2023, č. 22

Zákonem č. 416/2022 Sb. došlo k opuštění regulace živnostenských a jiných obdobných oprávnění. Jak uvádí důvodová zpráva k této změně, navrhovaná změna souvisí s navrhovanou změnou živnostenského zákona a promítá záměr rozpojit soukromoprávní a veřejnoprávní rovinu zakládání a vzniku obchodních korporací (resp. obecně právnických osob) a získávání živnostenského a jiného veřejnoprávního oprávnění. Důsledkem navrhované změny bude skutečnost, že nově nebude odpovídat znění předmětu podnikání uvedené v zakladatelském právním jednání a zapsané v obchodním rejstříku znění oboru živnosti. Zatímco předmět podnikání z hlediska živnostenského bude odpovídat znění příloh živnostenského zákona, měl by předmět podnikání v zakladatelském právním jednání a v obchodním rejstříku více vystihovat reálný předmět činnosti či podnikání právnické osoby. Předmět činnosti či podnikání zapsaný v zakladatelském právním jednání a v obchodním rejstříku má význam především z pohledu ochrany společníků při jeho změně [např. společník společnosti s ručením omezeným může mít právo vystoupit ze společnosti – § 202 ZOK, nebo se jedná o rozhodnutí spadající do působnosti valné hromady podle § 190 odst. 2 písm. i) nebo § 421 odst. 2 písm. m) ZOK]. Skutečnost, zda má právnická osoba živnostenské oprávnění vykonávat činnost zapsanou jako předmět podnikání v obchodním rejstříku, není klíčová ani z hlediska ochrany třetích osob. Na základě § 5 ObčZ platí, že i třetí osoby jsou chráněny při právním jednání s právnickou osobou i tehdy, pokud by právnická osoba jen vystupovala jako oprávněná živnostenským způsobem oprávněné podnikat. Srov. také usnesení NS ze dne 12. 5. 2021, sp. zn. 27 Cdo 3549/2020.

Zásadní změnou prošel zákon i ve věci dokládání způsobilosti člena orgánu právnické osoby. Zákon sám nijak neřeší způsobilost členství v orgánech, pouze normuje povinný důkaz o tom – nově se způsobilost být členem orgánu právnické osoby dokládá čestným prohlášením zapisované osoby. Nebude tak třeba dokládat živnostenské ani jiné oprávnění, ani např. výpis z evidence Rejstříku trestů. Důvodová zpráva pak k tomu uvádí, že úprava, kterou se nově navrhuje v § 13 obsáhnout, souvisí s novým vymezením překážek výkonu funkce člena voleného orgánu podle § 46 a § 46a ZOK. S ohledem na zájem na rychlosti rejstříkového řízení, důvěru v nastavení překážek výkonu funkce v rámci členských států Evropské unie a států tvořících Evropský hospodářský prostor a skutečnost, že výpisy z rejstříků trestů (povinně dokládané

do účinnosti navrhovaného zákona) osob ze třetích zemí prakticky nikdy neobsahují záznam o trestním odsouzení, bylo zvoleno čestné prohlášení jako vhodný a dostačující nástroj.

Čestné prohlášení se dokládá v písemné podobě, podpis nemusí být úředně ověřen.

§ 14 [Doložení právního důvodu užívání prostor]

(1) Navrhovatel při návrhu na zápis doloží právní důvod užívání prostor, v nichž je umístěno sídlo osoby, jíž se zápis týká; to neplatí, je-li právní důvod zjištělný z informačního systému veřejné správy nebo jeho části, která je veřejnou evidencí, rejstříkem nebo seznamem.

(2) K doložení právního důvodu užívání prostor postačí písemné prohlášení vlastníka nemovitosti nebo jednotky, kde jsou prostory umístěny, popřípadě prohlášení osoby oprávněné s nemovitostí, bytem nebo nebytovým prostorem jinak nakládat, že s umístěním sídla osoby souhlasí. Prohlášení nesmí být starší než 3 měsíce a podpisy na něm musí být úředně ověřeny.

(3) Zapsaná osoba musí mít právní důvod užívání prostor uvedených v odstavci 1 po celou dobu, po kterou jsou tyto prostory zapsané ve veřejném rejstříku jako její sídlo.

Související ustanovení: § 2 odst. 2 a 4, § 3, 6, 8, 10, § 11 odst. 3, § 25 odst. 2, § 66, 68

Související předpisy: § 7, § 121 odst. 1 a 2, § 126 odst. 1, § 136, § 138 až 143, § 155, § 177 odst. 1, § 185, § 318 odst. 2, § 423, 429, § 503 odst. 1, § 1322 odst. 1, § 2180 odst. 1, § 2183, § 2350 odst. 1, § 2357 ObčZ; § 122, § 132 odst. 1, § 216 odst. 2, § 239 odst. 1, § 384 odst. 1, § 385 odst. 1, § 464 odst. 1 a 2, § 467 odst. 1, § 777 odst. 5 ZOK; § 29 odst. 1 až 5 ObchZ; § 16 ÚrProd; InSVS; vyhláška č. 360/2023 Sb., o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy

Související předpisy EU: směrnice 209/101/ES

Z literatury: Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020; Lasák, J., Dědič, J., Pokorná, J., Čáp, Z. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021; Holejšovský, J. Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy. Praha: C. H. Beck, 2003; Mates, P., Šemík, K. Nad zákonem o veřejných rejstřících aneb nihil novi sub sole. Bulletin advokacie, 2014, č. 1; Hampel, P., Walder, I. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023; Vrběcká, L. K některým požadavkům na určení sídla právnické osoby při jejím zakládání či změně jejího sídla. Ad Notam, 2018, č. 4

I. K odstavci 1

Nutno zdůraznit, že § 14 nijak neřeší otázky sídla, jak je jinak upravuje zejména § 136 a § 429 ObčZ, ale zaměřuje se pouze na doložení právního užívání prostor pro sídlo.

Možnost užívání prostor pro potřeby umístění sídla, nikoli tedy každého prostoru, který podnikatel užívá, stojí na předpokladu, že se tím zpravidla zasahuje do vlastnického práva třetí osoby. Není-li sám navrhovatel vlastník těchto prostor, což by jinak plynulo z katastru nemovitostí a netřeba to dokládat, musí se doložit užívací titul. Tím se navazuje na § 136 odst. 1 ObčZ, který tuto otázku obecně ponechává v režimu sousedského práva (sídlo tak za podmínky nenarušení klidu může být i v bytě). Současně se tím doplňuje § 136 odst. 2 ObčZ, který pro potřeby zakladatelského právního jednání požaduje jako minimum uvedení obce, nicméně pro veřejné rejstříky již vyžaduje plnou adresu sídla [viz dále § 25 odst. 1 písm. a)].

Co bude právním důvodem, zákon nestanoví – může jím být smlouva, samostatné prohlášení nebo jiný relevantní projev vůle vlastníka prostor nebo osoby, která má právo s nimi disponovat (např. nájemce). Bylo dovozeno, že jako sídlo právnické osoby může být v obchodním rejstříku zapsána jiná adresa, než je adresa tzv. „skutečného sídla“. Prohlášení podle § 14 odst. 2 pouze deklaruje existenci právního důvodu, na základě něhož existuje oprávnění ve veřejném rejstříku zapsané osoby (či do něj zapisované osoby) užívat prostory představující její sídlo, resp. v nichž je sídlo umístěno. Prohlášení o souhlasu vlastníka s umístěním sídla není samo o sobě právním důvodem pro užívání předmětných prostor jako sídla právnické osoby. V zániku právního důvodu užívání konkrétních prostor coby sídla ve veřejném rejstříku zapsané osoby je inkorporováno odvolání souhlasu vlastníka těchto prostor učiněného dle § 14 odst. 2 (VS v Praze sp. zn. 7 Cmo 87/2018).

II. K odstavci 2

Prohlášení, jakožto jednostranný projev vůle oprávněné osoby, musí být opatřeno úředně ověřeným podpisem a nesmí být starší 3 měsíců (to neplatí pro případné zmocnění k tomuto prohlášení, u něj žádná lhůta stanovena není, požadavek na úřední ověření plné moci pak plyne z § 441 odst. 2 ObčZ). Klade se otázka, zda se tento limit váže jen na prohlášení podle věty první, nebo zda je třeba ho rozšířit i na prohlášení obsažená ve smlouvě. Dovozovali jsme v prvním vydání z textu, že jednostranné prohlášení sice postačí, tedy není třeba dokládat smlouvu se všemi jejími náležitostmi, vč. komerčních informací, nicméně pokud bude dokládána přímo smlouva, ve které budou prohlášení obsažena, měla by se věta druhá odstavce 1 vztahovat i na tuto smlouvu, resp. na podpisy oprávněné osoby. Opačný názor poté vyřklí *Hampel s Walderem* (s. 52) s tím, že odlišují právní důvod podle odstavce 1 a prohlášení podle odstavce 2, a tento jejich přístup se zdá vhodnější a na jeho

podporu uvedeme další argumenty. Funkci odstavce 2 vidíme v tom, že není třeba soudu dokládat právní důvod, ale stačí jednostranné prohlášení, nicméně protože to není doložení skutečného právního důvodu, je pro prohlášení vyžadována přísnější forma. Je-li předložen právní důvod *per se*, typicky platná smlouva, pak se aplikují obecná pravidla na její formu, což potvrzuje rovněž dikce odstavce 3, který vyžaduje existenci důvodu, nikoliv jen prohlášení. V praxi je pak věcí výběru navrhovatele, jaký důkaz zvolí.

Bylo dovozeno o, že i kdyby souhlas s umístěním sídla v nemovitosti ve společném jmění manželů nebylo možné považovat za běžnou záležitost týkající se společného jmění manželů, je právní jednání (souhlas s umístěním sídla) učiněné pouze jedním z manželů platné, nenamítl-li jeho neplatnost druhý z manželů (usnesení NS ze dne 25.11. 2020, sp. zn. 27 Cdo 629/2019).

III. K odstavci 3

Povinnost existence právního důvodu (nejen prohlášení podle odstavce 2) po celou dobu umístění sídla dává rejstříkovému soudu možnost, aby v případě zjištění neshody zahájil řízení i bez návrhu (§ 78 odst. 1), případě při nesjednání nápravy ani na výzvu rozhodl o zrušení právnické osoby s likvidací (viz také usnesení NS ze dne 19. 10. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1654/2011) – obdobně závěry NS ČR, pozbude-li právnická osoba právní důvod užívání prostor, ve kterých má umístěno registrované sídlo, je povinna si opatřit k registrovanému sídlu nový právní důvod užívání, anebo registrované sídlo přemístit do prostor, ke kterým právní důvod užívání má. Nemá-li osoba zapsaná v obchodním rejstříku právní důvod k užívání prostor, do kterých umístila zapsané sídlo, odporuje obsah zápisu v obchodním rejstříku donucujícímu ustanovení zákona. Zjistí-li rejstříkový soud, že zanikl (či nikdy neexistoval) právní důvod užívání prostor, ve kterých je umístěno sídlo právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, je povinen vyzvat ji ke zjednání nápravy, tj. k doložení listiny osvědčující právní důvod užívání zapsaného sídla a stanovit jí lhůtu pro splnění uvedené povinnosti. Nevyhoví-li zapsaná osoba ve stanovené lhůtě výzvě rejstříkového soudu, může k podnětu rejstříkového soudu nalézací soud i bez návrhu rozhodnout o jejím zrušení s likvidací (usnesení NS ze dne 3. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 4313/2010).

Vzhledem k dikci § 136 odst. 2 a § 429 ObčZ a § 25 odst. 1 písm. a) se dovozuje, že nelze vymazat sídlo, pokud nebude současně zapsáno nové, tedy i zde by se v případě nesouladu mezi stavem zapsaným a skutečným mělo aktivovat řízení o shodě podle § 78 odst. 1 věta druhá (srov. komentář k § 11 odst. 3).